



Samarbeten kring skogsbruk i vattenskyddsområden

Johan Hagström
Skogsstyrelsen
Uddevalla

Skogsbruk inom vattenskyddsområden

Syftet med lathunden

Syftet med denna lathund är både att vara till stöd för kommunernas miljöinspektörer vid bedömning av miljöskyddsfrågor inom skogsbruket samt att vara till stöd för Skogsstyrelsens medarbetare i bedömningen av avverkningsanmälningar och andra skogliga åtgärder inom vattenskyddsområden.

Miljöskyddsaspekter inom skogsbruket

Det finns ett antal vanliga åtgärder inom skogsbruket som det finns anledning att uppmärksamma med avseende på dess effekter just på vatten. Det rör sig om avverkningar, markberedning, skyddsdikning, dikesrensning, återplantering samt askåterföring. Avverkningar och vissa andra skogliga åtgärder handläggs och bedöms i normalfallet av Skogsstyrelsen. Skogsstyrelsen lutar sig mot Skogsvårdslagen och Miljöbalken med därtill hörande förordningar och föreskrifter. Det ska dock poängteras att Skogsstyrelsen inte är tillsynsmyndighet över miljöfarlig verksamhet eller vattenverksamhet. Skogsbruksåtgärder som i sig kan medföra en förorening av vatten samt dess kringverksamheter såsom hantering av petroleumprodukter, hantering av bekämpningsmedel m.m. utgör miljöfarlig verksamhet i miljöbalkens mening. En kommun kan därför utöva - och ta ut avgift för - tillsyn över miljöfarlig verksamhet, utan hinder av att tillsyn över skogsbruket också utövas av Skogsstyrelsen enligt Skogsvårdslagen. Frågan har prövats i regeringsrätten, se dom från den 9 november 1989 ”Tillsyn av skogsbruk som anses vara miljöfarlig verksamhet - RÅ 2003 ref 63” för ärendet i sin helhet.

Skogsbruk inom vattenskyddsområden

- Syftet med lathunden
- Miljöaspekter inom skogsbruket
- "Lagrum" SVL och MB
- Uppgifter att hantera vid en tillståndsansökan hos miljökontoren
- Beredskap vid olycka/sabotage



Uthålligt god skogsproduktion/avkastning, bra natur-, kultur-, vattenhänsyn och värna andra värden



Sektorsansvar

§§§§§§§§ Lagnivå §§§§§§§§



Skogsbrukets sektorsansvar

Medverka till en ekologisk anpassning

Ha kunskap om de skogspolitiska målen

Genomföra åtgärder och bidra till att miljö- och sektorsmålen uppfylls

I genomsnitt ha en högre ambitionsnivå än vad lagen kräver, vid såväl förnygring som miljöhänsyn





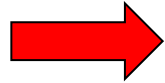
Skogsstyrelsens sektorsansvar:

- Ta initiativ till insatser och åtgärder
- Följa upp, återkoppla, rapportera
- Sprida kunskap och utbilda
- Myndighetsutövning – tillsyn och
- Vara tydlig med lagens krav

Sedan 1993 har Skogsstyrelsen gått...

Från

Direkt
påverkan och
kontroll över
alla objekt



Till

Mer indirekt påverkan genom
sektors- och miljömålsarbete,
kännedom om läget
(uppföljning/inventering),
återkoppling och
kommunikation



Målbilder för god miljöhänsyn, vad är det?

- Gemensamt utvecklade beskrivningar för vad som är god miljöhänsyn i samband med skogsbruksåtgärder.
- Målbilderna ska spegla en förväntad hänsynsnivå utifrån sektorsansvaret.
- Målbilderna ska leda till en ökad samsyn kring vilken miljöhänsyn som krävs för att nå det skogspolitiska miljömålet och miljökvalitetsmålen.
- Målbilderna ska vara så konkreta att de är användbara i praktiskt skogsbruk och utgöra grund för utbildning, rådgivning och uppföljning av miljöhänsyn.
- Målbilderna ska ses som ett av våra verktyg att arbeta med i skogen.

Målbilder

Målbilderna finns beskrivna i rapporten *”Målbilder för god miljöhänsyn – en leverans från Dialog om miljöhänsyn”*

- » Målbilder för hänsynskrävande biotoper
- » Målbilder för hänsyn till träd och buskar
- » Målbilder för kantzoner mot våtmarker
- » Målbilder för kantzoner mot sjöar och vattendrag
- » Målbilder för hänsyn till kulturmiljöer
- » Målbilder för hänsyn till friluftsliv och rekreation

Målbilder för en god miljöhänsyn



Hänsyn till vatten

Avgränsning av kantzoner vid föryngringsavverkning



Exempel på hur ett utströmningsområde (rödlängat) kan se ut i anslutning till en bäck och hur kantzonen avgränsats för att bibehålla sina funktioner

Att avgränsa en kantzon

Nedan ges exempel på hur arbetsgången kan se ut när man avgränsar en kantzon och resultatet av detta.

Steg 1

Avgränsa utströmningsområden och hänsynskrävande biotoper, t.ex. bäck- och svämskogar som finns i direkt anslutning till vattendraget eller sjön. Utströmningsområden kännetecknas av att grundvattnet tränger upp i eller mycket nära markytan och marken domineras ofta av sumpnosar och annan hydrofil (fuktighetsälskande) vegetation.

Hänsynskrävande bäck- eller svämskogar kännetecknas bland annat av förekomst av död ved, gamla träd, sockelbildning, stenblock, höljor med stående vatten m.m.

När stora sumpskogsbestånd som inte är hänsynskrävande biotoper ansluter direkt mot vattnet får en särskild rimlighetsbedömning av avgränsningen göras. Minst en trädling avgränsas dock alltid mot vattnet.

I kantzoner avgränsade enligt ovan, dvs utströmningsområden och hänsynskrävande biotoper, ska som regel ingen avverkning ske.

MARK OCH VATTEN



Utströmningsområde dominerat av vitmossor.



Exempel på lövdominerad strandskog som översvämmas regelbundet.

Steg 2

I de fall en avgränsning enligt steg 1 inte är tillräcklig för att ge beskuggning på vattnet utökas zonen så att önskad funktion uppnås. En zon som ger god beskuggning torde även tillgodose födotillförseln till vattnet. Bredden på zonen beror på hur skiktat beståndet är och vilken beskuggning denna ger. En zon utan skiktning kan behöva vara bredare än en flerskiktad zon. Bredare zon lämnas med fördel mot söder än mot norr. I kantzoner avgränsade enligt exemplet, dvs för att ge beskuggning, kan försiktig plockhuggning ske i kantzonen om kantzonens funktion för att ge beskuggning kan bibehållas. Naturvärdesträd och en del grövre träd ska sparas för att kunna förse vattendraget med död ved. Träd kan också fallas ut över vattendraget för att aktivt tillföra död ved.



Bäcksgösmjö med både lövträd och barrträd och stort inslag av död ved, ett exempel på en hänsynskrävande biotop.

MARK OCH VATTEN

Målbilder för en god miljöhänsyn

MARK OCH VATTEN



Ett exempel på hur det kan se ut där kantzonen lämnas intakt. Ingen plockhuggning har skett i kantzonen. Marken närmast bäcken utgörs delvis av utströmningsområden. Skogen är skiltad, ingen underväxttröjning har skett. Den vänstra delen av illustrationen ska spegla skogstillståndet före avverkning.



Exempel på en bäck där inget eller ett mycket begränsat utströmningsområde finns i anslutning till bäcken. En kantzon med varierad bredd har lämnats där grövre träd har plockhuggats. Inga körsador i anslutning till vattnet. Allt löv inom cirka 10 meter har lämnats. Någon underväxttröjning har inte skett i kantzonen. Den vänstra delen av illustrationen ska spegla skogstillståndet före avverkning.

MARK OCH VATTEN



Illustrationen visar ett körsätt som bör tillämpas vid avverkning nära vatten. Genom att både skördare och skotare nyttjar hela kranens räckvidd kan skotaren gå långt från den lämnade kantzonen. I det här exemplet kan skotaren gå på fastmark. Därigenom förhindras uppkomsten av körsador.

ATT TÄNKA PÅ VID FÖRYNGRINGSÅVERKNING

- Ingen avverkning i utströmningsområden i direkt anslutning till vatten.
- Hänsynskrävande biotoper mot vatten lämnas utan skogsbruk, alternativt utförs naturvårdande skötsel.
- Träd, buskar och övrig vegetation som bedöms ge stabil beskuggning över tid, bidra med föda och död ved till vattnet samt fungera som filter mot slamtransport, lämnas utifrån befintliga förutsättningar.
- Allt löv inom cirka 10 meter från vattnet lämnas i barrdominerade bestånd.
- Kantzonen underväxttröjs inte.
- Inga körsador i och i direkt anslutning till vattendrag och sjöar. Detta innebär att körning inte sker inom cirka 10 meter från vatten.
- Inga körsador som leder till ökad slamtransport till sjöar och vattendrag.
- Inga körsador i utströmningsområden.

Målbilder för god miljöhänsyn – framtagna i samverkan med skogssektorn i inom projektet Dialog om miljöhänsyn.

Skogsstyrelsen februari 2014

MARK OCH VATTEN

MARK OCH VATTEN

SKOGSSTYRELSEN

SKOGSSTYRELSEN

Skog
till nytta
för alla

AVSÄNDARE:

Bergvik Skog
Holmen
Korsnäs
Mellanskog
Norra Skogsägarna
Norrskog
SCA
SMF Skogsentreprenörerna
Stora Enso
Sveaskog
Svenska kyrkan
Södra

 **Skogs
Industrierna**
www.skogsindustrierna.org

 **SKOGSÄGARNA**
www.lrf.se/skogen

 **SKOGSSTYRELSEN**

*Skog
till nytta
för alla*

BRANSCHGEMENSAM MILJÖPOLICY



OM KÖRSKADOR PÅ SKOGSMARK

Målbilderna är ett verktyg för att underlätta en fortsatt dialog om god miljöhänsyn.

Målbilderna är inte en ny kravnivå!



Allmänt om 30 § i Skogsvårdslagen

- Gäller vid all skötsel av skog på mark som omfattas av skogsvårdslagen.
 - Hänsyn gäller till naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen.
- Tagen hänsyn bör skyddas vid kommande åtgärder.
 - Får inte vara så ingripande att pågående markanvändning avsevärt försvåras (intrånget).
- Hänsynen finns angiven under rubriker i 30§.

30 § Skador på mark och vatten ska förhindras eller begränsas



- Allvarliga körsador har definierats och ska förhindras.
- Skadligt näringsläckage och skadlig slamtransport ska förhindras.
- Bas- och stickvägar bör om möjligt förläggas till fastmark.
- För att förhindra körsador bör marken skyddas genom risning eller byggande av kavelbro.
- Vid korsande av vattendrag bör hjälpmedel användas.

30 § Skyddszoner ska sparas

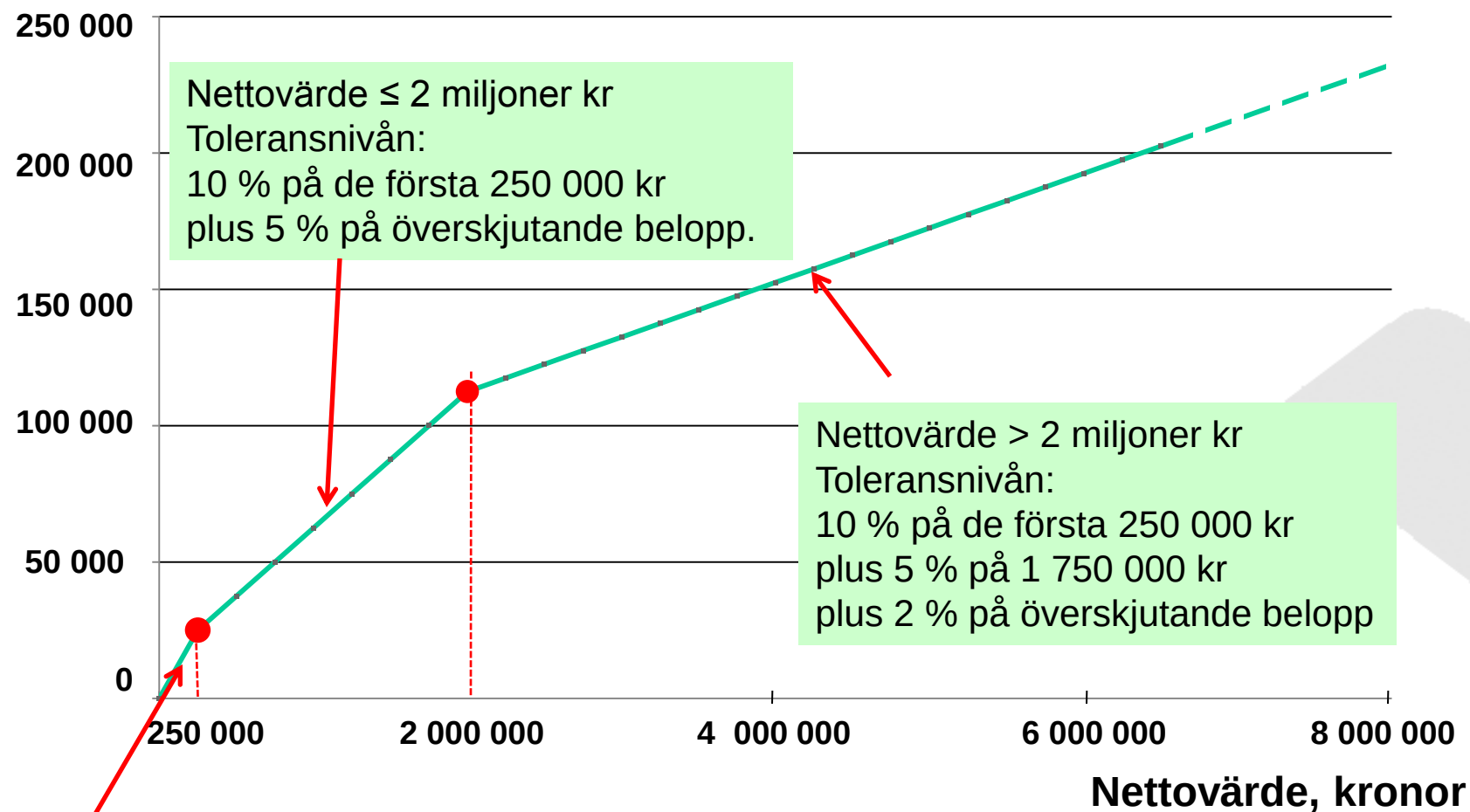


Skyddszoner med träd och buskar ska lämnas kvar i den utsträckning som behövs med hänsyn till växt- och djurliv, **vatten**, kulturmiljö och landskapsbild.

Till exempel **skyddszon mot vatten**, ravinmiljö, risbon, kulturmiljöer,
Kan också innebära ingen markberedning eller plantering i skyddszon eller gynna lövträd i samband med gallring/röjning.

Skogsstyrelsens tillämpning av toleransnivå vid olika nettovärden på skogsobjektet

Toleransnivå, kronor



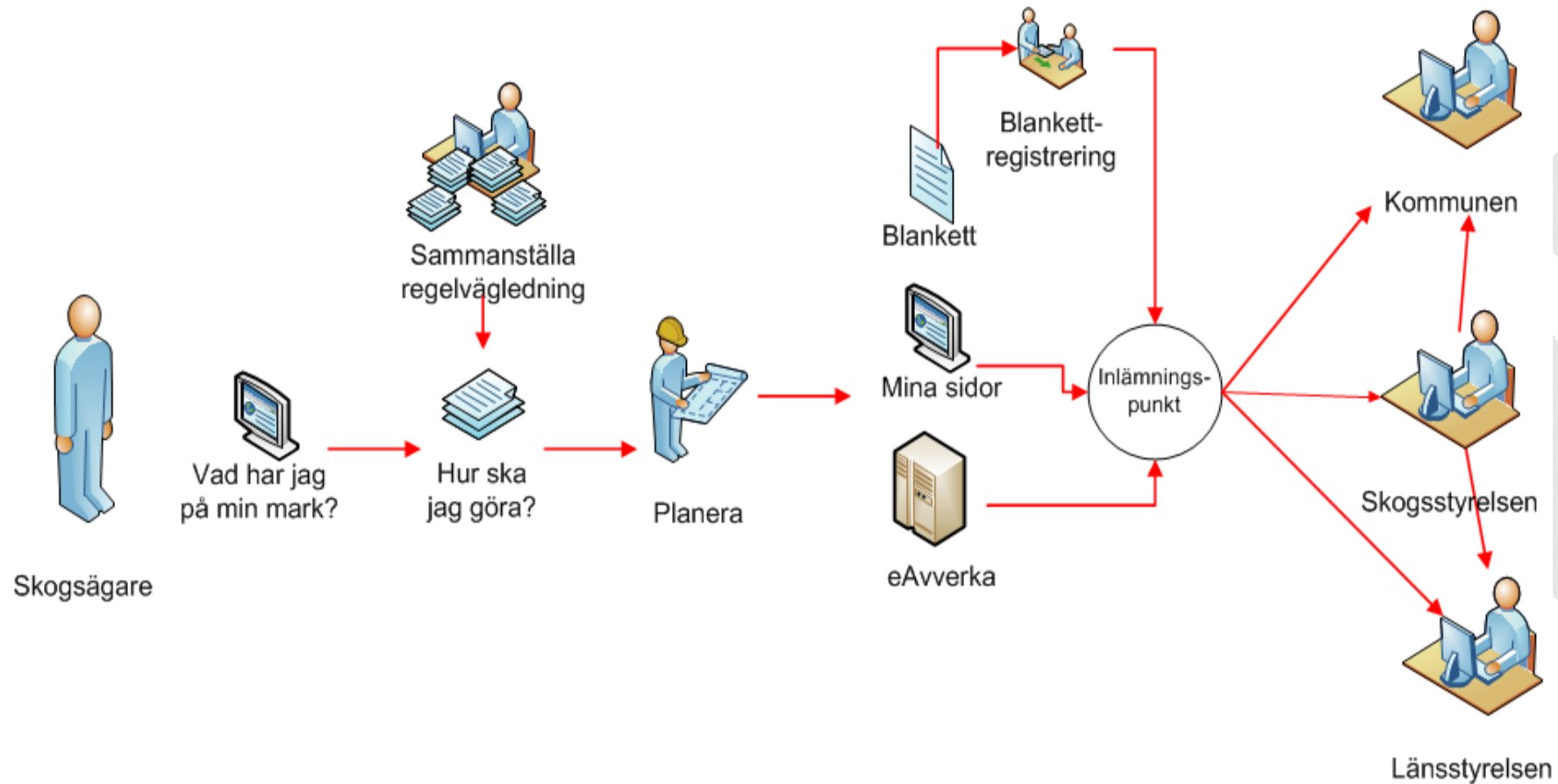
Nettovärde $\leq$ 250 000 kr
Toleransnivån:
10 % av nettovärdet.

Myndighetssamverkan i vattenskyddsområdet

- Vem hanterar vad?
- Gemensamma kampanjer, tillsyn?
- Informations insatser, skogskväll, "bussresor", vattendragsvandringar, kombinera all markanvändning
- Uppdaterade GIS skikt !!!!!



Principen för En dörr in....med en gemensam inlämningsfunktion



Varför?

- Regeringsuppdrag
- Underlätta för skogsägare
- Underlätta för handläggare
- Kvalitetssäkring

Vad?

- Gemensam e-tjänst för ärenden som rör skog, oavsett vilken myndighet som ska handlägga och utöva tillsyn
- Skogsstyrelsen + länsstyrelserna (till att börja med)
- Forn- och kulturlämningsärenden i betaversionen

Utmaningar

En Skogsstyrelse, 290 kommuner, 21 länsstyrelser,
Vattenmyndigheten, Havs- och vattenmyndigheten,
Naturvårdsverket,

(Hur många vattenskyddsområden?)

Riksantikvarieämbetet

Och så förstås de 330 000 skogsägarna och ett antal
skogsägarorganisationer, skogsföretag, skogsindustri

Förslagen i stort

- Rätt information ska finnas vid rätt ögonblick
- Råd och vägledning ska finnas till hand när och där det behövs
- En väg in till myndigheterna
- Samverkan mellan myndigheterna
 - Information, råd o vägledning, ärendeprocesser, kundsynpunkter, kompetens, nödvändiga tekniska frågor

Hur?

- Via Mina sidor (till att börja med)
- Inkomna ärenden sorteras automatiskt efter vilken myndighet som ska handlägga
- Beslut eller meddelande enligt respektive myndighets rutiner

Allt det här kan du se

Massor av information som kan vara till nytta för dig

Dina fastighetsgränser för den fastighet du markerat i vänsterkanten. Gränser syns för en fastighet i taget.

Här finns de beståndsplaneringar som du eller någon annan delägare har valt att göra.

Nyckelbiotop.

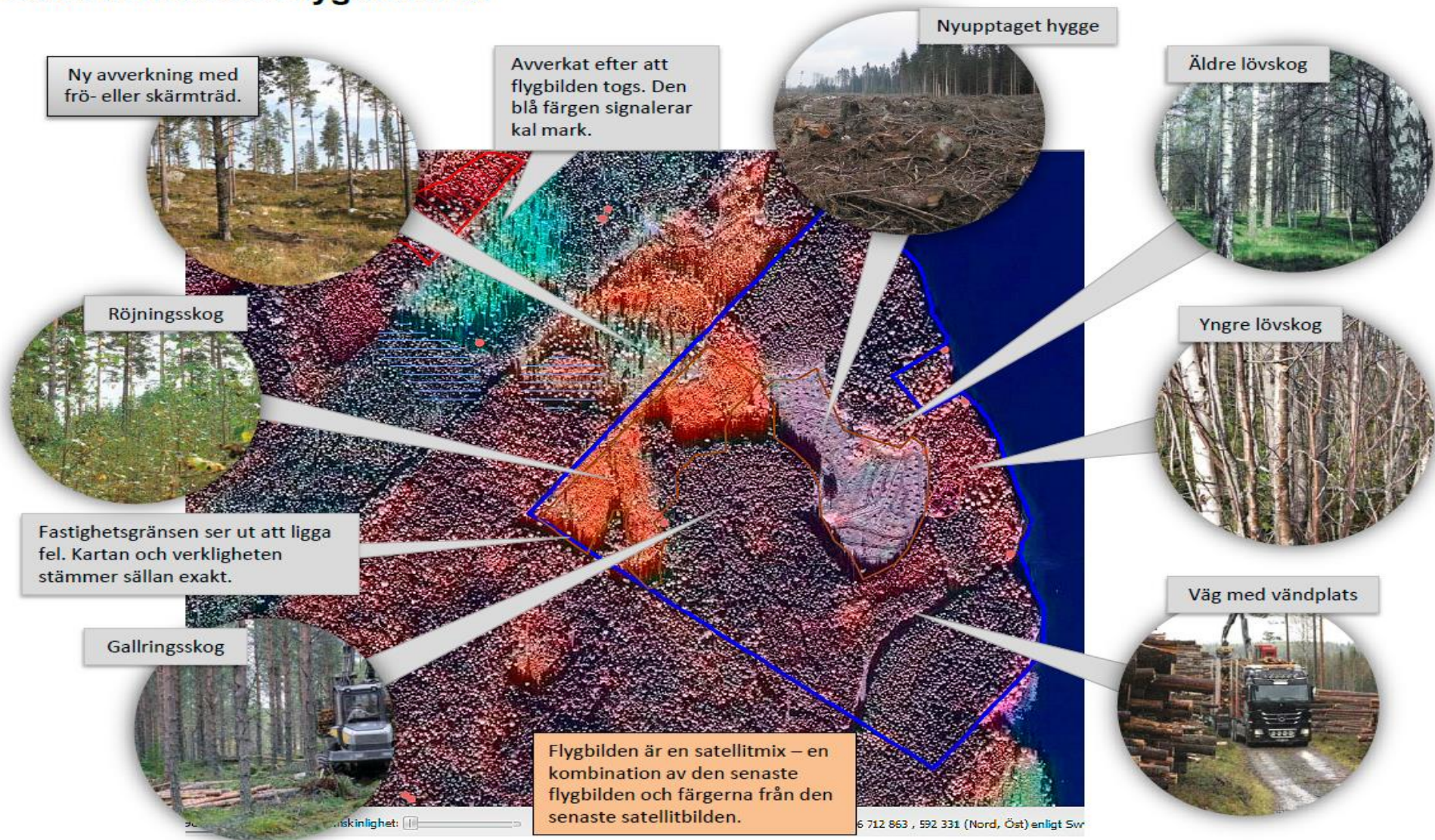
Här ser du översiktligt de avverkningar som gjorts de senaste åren.

Här ser du avverkningsanmälningar från de 10-20 senaste åren.

Du får information från de vanligaste registren med natur- och kulturinformation.

En bild säger mer än tusen ord

Detta kan du se i flygbilderna



Anmälan om avverkning

SKOGSSTYRELSEN | MINA BUDOR | STARTSIDA | PLANERA | **ANMÄLA**

ANMÄLA

Anmälan
Om du inte har en befintlig planering du vill utgå från till din anmälan kan du starta guiden oerom att trycka på skapa ny planering.

Här kan du skapa en ny anmälan från en befintlig planering.

Planering	Namn	Anmäla
LUND 6:10 Sk-fva 1	Bungu hygge-1-100617	
LUND 6:10 Sk-fva 1	Pålsöfva-1-111213	
LUND 6:10 Sk-fva 1	Storfalla-1-120227	
LUND 6:10 Sk-fva 1	Eventa röjning-1-120327	

Hänsynskrävande kulturmiljöer
Hänsynskrävande kulturmiljöer ska särskild hänsyn tas. Här har du möjlighet att rita in hänsynskrävande kulturmiljöer som berörs av den planerade avverkningen. De områden som finns i Skogsstyrelsens register är redan markerade på kartan. Läs mer om hänsynskrävande kulturmiljöer.

Rita på kartan

Välj verktyg

- ☒ Odlingssektormur
- ☐ Rest av kvam/sjö e.d.
- ☒ Äldre växtskog
- ☐ Torvgrund e.d.
- ☒ Kolbotten/tjärdal
- ☐ Annat
- ☐ Ändra/Markera
- ☒ Ta bort

Fyll i uppgifter
I biotoperna och kulturmiljöerna avser sig att ta följande hänsyn. (Såsom inte skrivs in i området i kartan om du fyller i nedan):

En guide hjälper dig att fylla i anmälan/ansökan.

Här anmäler du avverkning/ omläggning till Skogsstyrelsen. Du kan ha ditt planerade bestånd som underlag.

Rita in en ny yta eller använd ett planerat bestånd som du redan har.

SKOGSSTYRELSEN | MINA BUDOR | STARTSIDA | PLANERA | **ANMÄLA**

SUPPORT OCH KONTAKT LOGGA UT

Inloggad som: SKOGSSTYRELSEN

ANMÄLA

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14

Karta Flygfoto Hybrid

Information

1: 2500

Genomsiktighet: 100%

6 713 654 , 592 136 (Nord, Ost) anslut Skogst199TH. Bakgrundskarta © Lantmätarid, 109-2011/2013



Att tänka på för dig som har en lantbruksverksamhet eller bedriver skogsbruk inom Köperödssjöarnas vattenskyddsområde

Vatten är i ständig rörelse och cirkulerar i vattnets eget kretslopp. Vatten kan inte ägas av någon och föroreningar som kommer ut i vattnet kan spridas långa sträckor. För att vi ska kunna behålla ett gott och säkert vatten även i framtiden behöver vattnet skydd. Därför finns skyddsområden för vattentäkter.

Skyddsföreskrifterna talar om vad man inte får göra inom primär och sekundär zon i vattenskyddsområdet, och när det krävs tillstånd eller anmälan. Skyddsföreskrifterna ska minska risken för olyckor, minska konsekvenserna om en olycka ändå händer och motverka en försämring av vattenkvaliteten på lång sikt. Länsstyrelsen har fastställt skyddsområdet och skyddsföreskrifter för Köperödssjöarnas ytvattentäkt. Föreskrifterna trädde i kraft 1 januari, 2010.

Förbud, Tillstånd & Anmälan

För dig som bedriver jordbruk gäller speciellt två faror för vattnet. Det första är risken för direkta skador på vattnet från olyckor med t.ex. diesel och kemikalier. Den andra är en risk för långsiktig försämring av vattnet med ökande halter kemiska ämnen, exempelvis nitrater och bekämpningsmedel i grundvatten och ytvatten.

Flera saker är förbjudna inom primär och sekundär zon eftersom de innebär onödigt stora risker för vattenkvaliteten. Exempelvis är det förbjudet att tvätta fordon med avfettningsmedel, köra fordon på isbelagd sjö, jord- eller vattenslå bekämpningsmedelsbehandlade plantor o.s.v.

Tillstånd eller anmälan krävs för ett antal saker som kan riskera att påverka vattenkvaliteten negativt, bland annat för:

- Hantering av kemikalier, eller petroleumprodukter
bekämpningsmedel (och tillstånd för bekämpningsmedel

Kemikalier

Tillstånd krävs för all hantering av kemikalier där den sammanlagda hanterade och/eller lagrade volymen av kemikalier är större vad som normalt finns i ett vanligt hushåll, om kemikalierna kan vara skadliga för grund eller ytvatten. Större hantering än ett normalt hushåll betyder hantering av mer än enstaka förpackningar av de största storlekarna man kan köpa i detaljhandeln. Exempel på ämnen som kräver tillstånd vid hantering är impregneringsmedel, lösningsmedel och syror.

Anmälan krävs om den hanterade och/eller lagrade volymen petroleumprodukter (t.ex. diesel och bensin) är större än 250 liter per år. Anmälan för hantering av petroleumprodukter krävs exempelvis vid lagring av bensin eller diesel. Även lagring av eldningsolja för uppvärmning av lokaler kräver en anmälan, däremot inte eldningsolja för uppvärmning av villor om cisternen står inomhus. Drivmedel i tank på fordon omfattas inte av tillstånds eller anmälningskravet. Det finns särskilda regler för kemiska produkter som förvaras i en cistern som är större än 1 kubm. Dessa regler beskrivs under cisterner nedan.

Förvaring av kemikalier

Inomhus ska kemikalier och farligt avfall förvaras i utrymme där golvet är tätt och saknar golvbrunnar. Utomhus ska kemikalier och farligt avfall förvaras i tät invallning som rymmer hela den lagrade volymen. Invallningen ska ha nederbördsskydd. Om du tankar eller hanterar någon kemikalie, skall du tänka på att



UDDEVALLA KOMMUN
MILJÖ OCH
STADSBYGGNAD

1 (2)

Anmälan om hantering av mer än 250 liter/år av petroleumprodukter enligt vattenskyddsföreskrifter för Köperödssjöarna

Sökande

Namn		Organisationsnummer/Personnummer
Adress	Postadress	
Telefon bostad (även riktnummer)	Telefon arbete (även riktnummer)	
Telefon mobil	E-postadress	

Fastighet

Fastighetsbeteckning
Verksamheten kommer att bedrivas inom Vattenskyddsområdet för Köperödssjöarna och inom följande zoner (flera alternativ möjliga) <i>Zoombar karta finns på vår hemsida, www.uddevalla.se, sök på vattenskyddsområde</i>
☐ Primär zon ☐ Sekundär zon ☐ Tertiär zon

Anmälan

Anmälan avser	
☐ Cistern	☐ Transformator
☐ Befintlig hantering	☐ Ny hantering
☐ Annat	☐ Sedan tidigare anmäld cistern
Maximal samtidig hantering	Ungefärlig lagrad mängd per år
Material eller typ av förvaring	
☐ Stålcistern	☐ Plastcistern
☐ Annan förvaring, ange hur	
Vid befintlig cistern, Är cisternen kontrollerad (bifoga kontrollintyg)	
☐ Ja	☐ Nej
Cistern har sekundärt skydd	
☐ Ja	☐ Nej
Vid sekundärt skydd, ange typ av skydd	Ange invallningsvolym
Placering av förvaringsställe	
☐ Utomhus under jord	☐ Utomhus ovan jord
☐ Inomhus med rör synliga	☐ Inomhus med rör ingjutna
Finns skylt uppsatt enligt modell från tekniska kontoret, Uddevalla Kommun	
☐ Ja	☐ Nej, kommentar;

När?

- Betaversion vid årsskiftet 2014/2015
- Version 1.0 årsskiftet 2015/2016
(vattenfrågor, naturhänsyn, skyddade områden)

Skogsbruk inom vattenskyddsområden

- Vem gör vad? Miljökontoret, Skogsstyrelsen, Länsstyrelsen
- Vad är viktigt för vattenkvaliteten att granska vid en anmälan om avverkning
- Litteraturtips
- Exempel på samarbetsrutin med Skogsstyrelsen







Tack för uppmärksamheten!



Telefon: 0522-64 57 26
johan.hagstrom@skogsstyrelsen.se